

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/162/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2309205610
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 10. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2017:2309205610.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členov senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Martina Holiča v právnej veci žalobcu: O. H., nar. X. O. XXXX, bytom Z., P. I. XXX/X, zastúpeného: Čibrik & Blazsek advokátska kancelária s.r.o., Šaľa, Hlavná 14, IČO: 46 255 010, proti žalovanej: Slovenská republika, konajúca prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Župné námestie 13, o 33.193,99 eur a iné, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Galanta z 15. decembra 2015 č. k. 26C/77/2009-323 takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 20.000 eur a v časti povinnosti zadosťučinenia formou ospravedlnenia m e n í tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 11.500 eur v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia a v zostávajúcej časti sa žaloba zamietá.
- II. Žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie a trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.
- III. Žalovanej sa voči žalobcovi nepriznáva nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie a trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napádaným rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť poskytnúť žalobcovi zadosťučinenie písomnou formou ospravedlnenia za výkon väzby v období od 30. marca 2003 do 13. januára 2004, v trestnej veci vedenej pre skutok, za ktorý bol súdmi Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) právoplatne oslobodený, čím žalovaná neoprávnene zasiahla do práv osobnosti žalobcu garantovaných Ústavou SR a § 11 Občianskeho zákonníka. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 20.000 eur v lehote troch dní a v zostávajúcej časti bola žaloba zamietnutá. Žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi aj náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 4.903,80 eur. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 5 ods. 1 ZoZŠ (zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení neskorších predpisov), § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 16 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov). Vecne zdôvodnil, že proti žalobcovi bolo uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu justičnej polície PZ v Bratislave z 30. marca 2003 vznesené obvinenie a začaté trestné stíhanie pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania (podľa ustanovenia § 158 ods. 1, 2 písm. b/, ods. 4 písm. a/, ods. 5 písm. b/ Trestného zákona) a uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 3Nt/62/03 z 2. apríla 2003 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Tpo/58/03 zo 7. mája 2003 bol žalobca vzatý do väzby dňom jeho zadržania 30. marca 2003, ktorú vykonával do 13. januára 2004, teda po dobu 228 dní. Rozsudkom Okresného súdu Galanta č. k. 3T/52/2005 zo 16. apríla 2007 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3To/571/2007, ktorý nadobudol

právoplatnosť 11. decembra 2007, bol žalobca spod obžaloby oslobodený a listom z 2. septembra 2008 požiadal žalovanú o náhradu škody podľa ZoZŠ. Dôvodom pre vzatie žalobcu do väzby, ako aj pre jej celé trvanie, bol zákonný dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku, spočívajúci v tom, že žalobca k spáchaniu skutku použil pracovné nástroje a stroje, nachádzajúce sa v mieste jeho bydliska a hrozila obava, že v prípade jeho ponechania na slobode by naďalej pokračoval v páchaní trestnej činnosti. Žalobca požiadal o prepustenie z väzby 30. júla 2003, predložením písomnej zmluvy, preukazujúcej, že predmetné kovoobrábacie stroje previedol do vlastníctva tretej osoby 15. júla 2003, pričom zmluvu uzatvoril s treťou osobou prostredníctvom vtedajšieho právneho zástupcu JUDr. D., ktorého na tento úkon splnomocnil. Žiadosť o prepustenie z väzby bola zamietnutá 24. novembra 2003 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5Tpo/53/03 z 13. januára 2004 bol žalobca prepustený na slobodu (z odôvodnenia uznesenia vyplynulo, že minimálne od 15. júla 2003 bol žalobca vo väzbe nezákonne, teda najneskôr uvedeným dňom pominuli dôvody väzby). Existencia dôvodnej obavy z pokračovania v trestnej činnosti vychádzala zo skutočnosti, že u žalobcu boli nájdené stroje a nástroje, ktoré mali slúžiť na výrobu, opravu, resp. úpravu nelegálnych strelných zbraní, s ktorými mal následne žalobca v rámci organizovanej skupiny obchodovať. V rozhodnutí o prepustení žalobcu z väzby mal súd za to, že už záver znaleckého posudku Ing. Galgócyho jednoznačne vyvrátil možnosť, že by stroje a nástroje nájdené u žalobcu, v jeho vlastníctve, mohli byť spôsobilé k realizácii trestnej činnosti, pre ktorú bol trestne stíhaný a väzba nemala byť nariadená. Väzobný dôvod podľa ustanovenia § 67 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku pominul prevodom vlastníckeho práva žalobcu k predmetným strojom a nástrojom na tretiu osobu. Odvolací súd (v odlišnom zložení predsedu senátu a členov senátu) v zrušujúcom rozhodnutí uložil súdu prvej inštancie posúdiť, či v trestnom konaní nedošlo k možným excesom (prekročenie zákonom priznaných právomocí), a to v súvislosti so skutočnosťou, že napriek tomu, že dňom 15. júla 2003 žalobca previedol vlastnícke právo k strojom a nástrojom údajne slúžiacim na páchanie trestnej činnosti, pre ktorú bol žalobca stíhaný, súd nevyhovел jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ale naopak ju predĺžil a až Krajský súd v Trnave predmetné uznesenie zrušil, žalobcu okamžite z väzby prepustil a konštatoval, že dôvody pre výkon väzby najneskôr dňom 15. júla 2003 pominuli. Súd prvej inštancie mal sa tiež zaoberať zákonnosťou väzby medzi 23. novembrom 2003 a 13. januárom 2004, v ktorom období odvolacím súdom konštatovaný dôvod prepustenia žalobcu z väzby už existovať mal.

2. Pre dosiahnutie spravodlivého rozhodnutia v predmetnej veci súd prvej inštancie považoval za smerodajné uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) sp. zn. 1Cdo 68/2010 z 29. februára 2012, ktoré prelomilo v danej právnej oblasti časovo predchádzajúce rozhodnutia (vrátane rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo 201/2007, na ktorý poukazovala žalovaná). Podľa právnej vety uvedeného rozhodnutia pôvodne zákonná väzba, nepredstavujúca porušenie čl. 5 ods. 1 až 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, sa v dôsledku oslobodenia obžalovaného spod obžaloby stáva z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy (§ 5 ods. 1 ZoZŠ) nezákonnou a tým sa zakladá zodpovednosť štátu za škodu, spôsobenú oslobodenému obžalovanému vykonanou väzbou. Za závadné pozbavenie osobnej slobody treba považovať aj prípad, keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné a to za predpokladu, že trestné stíhanie bolo zastavené alebo bol obvinený oslobodený spod obžaloby, pretože ZoZŠ aj v tomto prípade sankcionuje štát zodpovednosťou za škodu a preto aj v zmysle čl. 5 Dohovoru na rozdiel od ZoZŠ umožňuje odškodniť aj nemajetkovú ujmu, pričom Dohovor má prednosť pred vnútroštátnou úpravou. Citované rozhodnutie spojilo nesporný účinok oslobodenia obžalovaného spod obžaloby právoplatným rozhodnutím s nárokom na náhradu škody voči štátu podľa ZoZŠ, pričom tým odpadla nutnosť skúmať, či zo strany orgánov činných v trestnom konaní došlo k excesu v rámci výkonu ich zákonných povinností, keďže väzbu žalobcu vzhľadom na jeho následné právoplatné oslobodenie spod obžaloby, je nutné označiť bez ďalšieho ako nezákonné. Prvoradým predpokladom zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je zistená nezákonnosť rozhodnutia vedúca k vzniku škody. Podmienkou je, že príslušné rozhodnutie bolo zmenené alebo zrušené. Väzbu žalobcu z dôvodu jeho následného právoplatného oslobodenia spod obžaloby bolo preto nutné označiť bez ďalšieho ako nezákonné. Druhou hmotnoprávnou podmienkou vzniku nároku na náhradu škody je spôsobilosť negatívneho dopadu na osobnosť fyzickej osoby, čo v prípade vykonanej väzby je nesporné, pretože samotné trestné stíhanie a väzba, má výrazne negatívny dopad na komplexnosť, psychické a v neposlednom rade ako nerozlučne späté i fyzické zdravie osoby, vychádzajúc zo všeobecných poznatkov. Preto bol naplnený aj druhý predpoklad vzniku zodpovednosti. Spornou zostala forma satisfakcie, ktorú žalobca požadoval formou ospravedlnenia, ako i náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom postačujúce bolo preukázať len objektívnu spôsobilosť, možnosť negatívneho dopadu s tým, že je potrebné preukázať, že k ujme došlo, ktorá bola určitého rozsahu a intenzity. Žalobca znášal väzbu ťažko, ako i jeho rodina. Spôsob, akým bola vykonaná domová

prehliadka nezodpovedal bežným postupom, o ktorých on ako bývalý vyšetrovateľ mal vedomosti. Do bytu vbehol 20 policajtov, manželka na výzvu policajtov si musela ľahnúť na zem. Počas väzby (9 a pol mesiaca) bol žalobca vystavený ponižujúcemu zaobchádzaniu a negatívnym reakciám spoluväzňov (v dôsledku jeho predchádzajúceho zamestnania). Schudol 28 kg a po skončení väzby mu bola diagnostikovaná cukrovka. Lekársku pomoc ani pomoc psychológa nevyhľadal. Našiel si prácu v roku 2004 ako údržbár, po 6 mesiacoch mu bolo odporúčané dať výpoveď (z dôvodu výkonu väzby). Od roku 2004 do roku 2007 pracoval ako vrátnik, pracovný pomer bol s ním rozviazaný po tom, ako sa zamestnávateľ dozvedel o výkone väzby. Predal rodičovský dom, aby uhradil poplatky v súvislosti so súdnymi konaniami. Po návrate z väzby sa 12 rodín, bývajúcich v susedstve, prestalo so žalobcom rozprávať. Žalobcom požadované písomné ospravedlnenie považoval súd prvej inštancie za dôvodné za prežitie trestné konanie a s ním súvisiacu väzbu. Výrazné poníženie cti a dôstojnosti žalobcu v dôsledku vykonanej väzby nebolo nevyhnutné špecificky dokazovať, vychádzajúc z elementárnych poznatkov ľudskej psychiky, o dopade obmedzenia osobnej slobody človeka na psychiku po dobu 228 dní a výrazné zníženie miery komplexnosti osoby. K zníženiu cti a dôstojnosti žalobcu, okrem samotného obmedzenia osobnej slobody, významne prispel aj fakt, že o existencii trestného konania verejnosť informovali tlačové periodiká článkom (Nový čas z 1. apríla 2003 a 3. apríla 2003), pričom ide o populárne periodikum s celonárodnou pôsobnosťou. Preto aj široká verejnosť, nielen bezprostredné okolie, mala možnosť sa s okolnosťami trestného konania oboznámiť. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie nemal za preukázané, že odmietnutia žalobcu v pracovnoprávnej oblasti by boli spôsobené priamou existenciou trestného stíhania. Nebol dôvod spochybniť ani svedeckú výpoveď dcéry žalobcu, ktorá opísala zadržanie žalobcu za dramatických okolností (susedia ho označovali za mafiána, rodina sa s ním prestala rozprávať). Výpoveď dcéry ako svedkyne bola jediným dôkazným prostriedkom, ktorým žalobca preukázal rozsah a intenzitu nemajetkovej ujmy. Výška zrejme zodpovedala subjektívnemu ohodnoteniu prežitej ujmy v peniazoch. Primerané zadosťučinenie predstavovalo sumu 20.000 eur a v prevyšujúcej časti bola žaloba zamietnutá. Takáto suma slúži podľa názoru súdu prvej inštancie na zmiernenie nemajetkovej ujmy žalobcu, spôsobenej predovšetkým vykonanou väzbou (zákonne začatou, nezákonnou vzhľadom na právoplatné oslobodenie žalobcu spod obžaloby) a trestným konaním, pričom šlo o výrazné zníženie jeho občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, o podlomenie fyzického a psychického zdravia v podobe prechodnej depresie a úbytku na váhe, ako i odmietanie okolia. Ďalšie skutočnosti majúce predstavovať ujmu žalobcu a jeho rodiny (nemožnosť zamestnať sa, vznik cukrovky, nutnosť predať nehnuteľnosť, psychické problémy manželky) v konaní relevantným spôsobom preukázané neboli, preto súd prvej inštancie na nich neprihliadal. Vzhľadom na absenciu legislatívnej úpravy určujúcej prípadný výpočet finančného zadosťučinenia, súd prvej inštancie vychádzal z existencie samotnej ujmy a jej prejavov navonok, ako aj z rozhodnutí vyšších súdov (rozsudky Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/146/2014, 8Co/127/2012, Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 12Co/465/2014, Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/425/2014, Krajského súdu Nitra sp. zn. 8Co/393/2014). Nestotožnil sa s argumentáciou žalovanej o maximálnej výške finančnej náhrady podľa § 17 ods. 4 ZoZŠ vo výške 50-násobku minimálnej mzdy (s poukazom na prechodné ustanovenie § 27 ZoZŠ). Žalobca vychádzal z názoru, že ZoZŠ nepracuje s pojmom majetková ujma, ani ju neupravuje, v tretej hlave je upravený vzťah k O. z., ktorý v § 420 uvádza pojem škoda (definovaná ako ujma v majetkovej sfére poškodeného, objektívne vyjadriteľná v peniazoch), ktorej súčasťou je aj bolestné a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia. Od účinnosti zákona č. 87/1990 Zb. je ňou aj nemajetková ujma podľa § 13 O. z.. Jej priznanie je dôvodné, pokiaľ morálne zadosťučinenie nie je dostatočné, pričom výška je závislá od závažnosti ujmy, ako i okolností, za ktorých k ujme došlo. Právo odškodnenia garantuje aj Ústava SR v čl. 46. Nemajetková ujma nemá reparačnú, ale satisfakčnú povahu a len z dôvodu, že ZoZŠ pojem majetková ujma nepozná, nebolo možné žalobu v tejto časti zamietnuť. O náhrade trov konania bolo rozhodnuté podľa § 142 ods. 2 O. s. p. (Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, účinný do 30. júna 2016), podľa ktorého úspech žalobcu predstavoval 72%, procesný úspech žalovanej činil 28%, pomer úspechu a neúspechu tak predstavoval vznik nároku žalobcu na náhradu trov konania v rozsahu 44%. Trovy konania predstavovali trovy právneho zastúpenia vo výške 11.145,11 eur.

3. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalovaná v časti povinnosti zadosťučinenia formou písomného ospravedlnenia, náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako i v časti náhrady trov konania navrhujúc jeho zmenu zamietnutím žaloby, alternatívne zrušením rozsudku súdu prvej inštancie a vrátením mu veci na ďalšie konanie. Odvolanie odôvodnila tým, že žalovanej sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho

posúdenia veci. Žalovaná namietala svoju vecnú pasívnu legitímáciu, s poukazom na relevantné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, s ktorou sa súd prvej inštancie nevysporiadal (v odôvodnení napádaného rozhodnutia absentuje akákoľvek argumentácia týkajúca sa žalovanej ako vecne pasívne legitimovaného subjektu). Došlo tým k porušeniu práva žalovanej na spravodlivé súdne konanie a odňatie možnosti konať pred súdom. Žalovaná označené rozhodnutia týkajúce sa obvinenia žalobcu, jeho vzatia do väzby a obmedzovania osobnej slobody, nevydala. Vytýkaného konania sa nedopustila (žalobcu nezadržala, nevzala do väzby, verejnosť o trestnom stíhaní neinformovala). Nemôže byť preto považovaná za subjekt zásahu. Keďže sa žalovaná nedopustila konania, ktoré podľa žalobcom tvrdených skutkových okolností zasiahlo do jeho osobnosti, žaloba v časti poskytnutia zadosťučinenia formou ospravedlnenia nesmeruje voči tomu, kto je vecne pasívne legitimovaný. Štát ani ústredný orgán štátnej správy nemožno stotožňovať s odlišnými subjektmi (policajnými orgánmi, prokuratúrou, súdmi, médiami a pod.), ktoré majú samostatnú právnu subjektivitu a nesú vlastnú zodpovednosť za prípadné zásahy do osobnostných práv. O neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde vtedy, keď zasahujúcim je orgán štátu pri plnení jeho úloh vyplývajúcich zo zákona. Dochádza tu k stretu dvoch záujmov, pri ktorom sa individuálny záujem fyzickej osoby, do osobnosti ktorej sa zasahuje, dostáva do kolízie s vyšším (verejným) záujmom, ktorému priznáva prednosť. V dôsledku toho nejde o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vtedy, keď je proti nej v súlade so zákonnými podmienkami vznesené obvinenie z trestného činu a aj ďalšie úkony orgánov činných v trestnom konaní zasahujúce do práv tejto fyzickej osoby sú vykonávané v medziach zákona. Na uvedenom sa nič nemení ani v prípade, ak by neskôr došlo k zastaveniu trestného stíhania voči fyzickej osobe alebo k jej prepusteniu z väzby, alebo k oslobodeniu spod obžaloby (rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo 201/2007). S poukazom na uvedené žalobcom namietaný zásah bol vykonaný v súlade so zákonom. K výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalovaná poukázala na to, že žalobca si uplatnil nárok podľa § 11 a nasl. O. z., nie podľa Dohovoru, na ktorý súd prvej inštancie prostredníctvom uznesenia Najvyššieho súdu SR poukazuje. Z dôvodu, že v napádanom rozhodnutí je poukazované na Dohovor, na ZoZŠ, ako i zákon č. 514/2003 Z. z., žalovaná označila napádané rozhodnutie za zmatečné, pretože nie je zjavné, z akého titulu sa žalobcovi nemajetková ujma priznala. Tak dochádza k zvoleniu si právneho predpisu, ktorý najviac vyhovuje. Ak súd sa mienil držať právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí NS SR sp. zn. 1Cdo 68/2010, nemal žalobcom uplatňovaný nárok posudzovať podľa ustanovení O. z., týkajúcich sa ochrany osobnosti, ale aplikovať výlučné ustanovenia ZoZŠ a Dohovoru. Podľa názoru žalovanej žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy, ako ani potrebu jej náhrady v peniazoch. Odškodnenie nemajetkovej ujmy predpokladá tvrdenie, že došlo k takému zásahu do osobnostných práv, v dôsledku ktorých došlo k vzniku nemajetkovej ujmy, hodnej odškodnenia a ktorá mu vznikla v priamej alebo bezprostrednej príčinnej súvislosti s jeho väzobným stíhaním. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy predpokladá náležité preukázanie príčinnej súvislosti nemajetkovej ujmy s vykonaním väzbou, pričom ujma má byť hodná odškodnenia v takej výške, ako to žalobca požaduje. Žalobca si uvedené povinnosti nesplnil, teda povinnosť tvrdenia, už vôbec nie unesenie dôkazného bremena. Vzhľadom na osobu svedkyne (dcéra žalobcu) žalovaná nemôže považovať za postačujúce pre ustálenie existencie vzniku nemajetkovej ujmy a jej výšky výsluch uvedenej jedinej svedkyne. Žalobca si nesplnil povinnosť tvrdenia, ako ani neunesol dôkazné bremeno. Výpoveď svedkyne, z ktorého dôkazného prostriedku súd pri priznávaní nemajetkovej ujmy vychádzal a ktorá osoba je súčasne v príbuzenskom pomere so žalobcom, nemožno považovať za postačujúce pre ustálenie existencie vzniku nemajetkovej ujmy a jej výšky. Nemožno bez ďalšieho konštatovať negatívny dopad na zdravotný stav žalobcu, teda ustáliť existenciu príčinnej súvislosti medzi výkonom väzby a zhoršením zdravotného stavu žalobcu (podlomenie psychického a fyzického zdravia žalobcu v podobe prechodnej depresie a úbytku na váhe), na základe svedeckej výpovede a túto zohľadňovať pri určení výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Aby takéto skutočnosti bolo možné konštatovať, mali by byť vykonané ďalšie dôkazy a to odborného charakteru. Nemajetková ujma nie je prostriedok náhrady škody spôsobenej na zdraví alebo ušlého zisku. Súd prvej inštancie nesprávne prihliadal pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy na medializáciu trestnej veci žalobcu. Ak si žalobca uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy kvôli medializácii trestného stíhania v masovokomunikačných prostriedkoch, žalovaná nie je pasívne vecne legitimovaná. Štát nemožno stotožňovať s masovokomunikačnými prostriedkami, ktoré majú samostatnú právnu subjektivitu a nesú vlastnú zodpovednosť za prípadné zásahy do osobnostných práv. Medializácia prípadu tak nezakladá zodpovednosť žalovanej za ujmu spôsobenú nepravdivými tvrdeniami uverejnenými v médiách. Štát nemôže zodpovedať za škodu spôsobenú súkromnoprávnym subjektom (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 10. februára 1995 *Allenet de Ribemont proti Francúzsku*, sťažnosť č. 13175/89). Súd prvej inštancie zohľadňoval tiež postup polície pri zadržaní žalobcu a samotné trestné stíhanie. Tým boli prekročené nielen medze Dohovoru, ale aj judikatúry Najvyššieho súdu SR, na ktorú bolo v

odôvodnení rozhodnutia poukazované. Tak Dohovor ani judikatúra nepripúšťa možnosť odškodnenia nemajetkovej ujmy za samotné trestné stíhanie, či postup pri zadržiavaní, ale výlučne za pozbavenie osobnej slobody, v tomto prípade väzbu. V rozhodnutí Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo 37/2012 uviedol, že je potrebné, aby si súd ujasnil, že čl. 5 ods. 5 Dohovoru umožňuje odškodnenie obetí zatknutia alebo zadržania v rozpore so svojimi skoršími ustanoveniami len za nezákonné zatknutie alebo zadržanie (väzbu) nie za ich celé trestné stíhanie. Pri určení rozsahu odškodnenia je možné prihliadať len na okolnosti prípadu v súvislosti s rozhodnutím o väzbe, nie v súvislosti s celým trestným stíhaním. Prihliadanie na iné skutočnosti ako je samotný výkon väzby je nevyhnutné považovať za exces v rozhodovaní súdu. V odôvodnení rozhodnutia nebolo odôvodnené prečo žalobcovi priznané ospravedlnenie nie je považované za postačujúce. Nie je zrejmé, ako sa existencia/priznanie ospravedlnenia odrazila pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy.

4. Žalovaná poukázala aj na ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p., ktoré má obsahovať opis skutočností, ktoré považuje súd za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri ich hodnotení riadil, prečo nevykonával ďalšie dôkazy a ako vec správne posúdil. Upretím práva dozvedieť sa príčiny rozhodnutia, odníma sa možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (žalovaná na podporu svojej argumentácie označila judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, seria A, č. 303/A). Hoci výška zadosťučinenia v peniazoch je predmetom voľnej úvahy súdu, aj táto sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Má sa brať na zreteľ predovšetkým satisfakčná funkcia peňažnej náhrady, ktorou je zabezpečiť primerané zmiernenie nemajetkovej ujmy, s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu, no nemožno priznávať premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa. Ustanovenie § 136 O. s. p. je potrebné v súčasnosti vykladať aktuálne v súvislosti s inými právnymi predpismi, kde je nárok na nemajetkovú ujmu, resp. spôsob jej výpočtu daný zákonom. Ujma za stratu na živote v súčasnej hierarchii spoločenských hodnôt nemôže byť odškodňovaná nižšou sumou, ako ujma na povesti občana. Rozhodnutie, ktoré za menej závažnú ujmu priznáva väčšie odškodnenie ako iné rozhodnutie, je rozhodnutím arbitrárnym a nezákonným. Obmedzenie vyplýva zo samotného princípu právneho štátu, rovnosti pred zákonom, právnej istoty a predvídateľnosti práva, ako i z potreby systematického a teleologického výkladu práva. Je dôležité, aby nedochádzalo k neodôvodneným rozdielom medzi priznávanými nárokmi v podmienkach SR, pri odstupňovaných intenzitách zásahov do osobnostných práv rozhodnutia súdov. Označené rozhodnutia v napádanom rozhodnutí súdu prvej inštancie nemožno považovať za rozhodnutia v obdobných veciach. V uvedených konaniach boli účastníkmi subjekty súkromnoprávných vzťahov. V rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/127/2012 nebola priznaná ujma v peniazoch v žiadnom rozsahu. Predmetom konania vedeného pred Krajským súdom v Bratislave sp. zn. 5Co/144/2014, bola náhrada nemajetkovej ujmy za smrť manžela žalobkyne, rovnako tak predmetom konania vedeného pred Krajským súdom v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/465/2014 bola náhrada nemajetkovej ujmy za smrť manžela a otca maloletých detí. V konaní vedenom na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 24Co/425/2014 nebola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v žiadnom rozsahu. Rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8Co/393/2013 bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 1.000 eur, od vydavateľa časopisu Plus 7 dní. Jednalo sa o spory medzi súkromnoprávnymi subjektmi, pričom ich predmetom bola náhrada za život, náhrada za poškodenie dobrej povesti právnickej osoby, v dvoch prípadoch súdy vôbec nepriznali náhradu nemajetkovej ujmy. Akými úvahami sa súd uberal pri určovaní nemajetkovej ujmy v peniazoch je pre žalovanú neznáme. Súd prvej inštancie dostatočne neuviedol konkrétne dôvody, ktoré ho viedli k výške finančnej náhrady. Žalovaná preto poukazovala na rozhodnutia všeobecných súdov, Najvyššieho súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorými bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, keď na vyššom mieste nepochybne stojí ľudský život. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 50C/100/2007 bola za spôsobenú smrť dieťaťa priznaná rodičom nemajetková ujma vo výške 16.596 eur. Podľa § 5 zákona č. 215/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov patrí poškodenému nemajetková ujma vo výške 50-násobku minimálnej mzdy (19.000 eur), ak bola trestným činom spôsobená smrť. Na základe bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia sa za závažné škody na zdraví, spôsobujúce trvalú invaliditu, priznávajú náhrady, čo je zriedka vyššie ako 10.000 eur v súčasných podmienkach. Európsky súd pre ľudské práva v prípade Rossele - Christ proti Slovenskej republike sťažovateľke priznal náhradu nemajetkovej ujmy, za výkon nezákonnej väzby trvajúcej od 7.1.2003 do 18.5.2006, vo výške 5.400 eur. V prípade Michalko proti Slovenskej republike bola sťažovateľovi za obdobných okolností priznaná nemajetková ujma vo výške 7.000 eur. Táto najvyššia inštancia priznáva oveľa nižšie sumy za neporovnateľne závažnejší

zásah orgánu štátu do osobnej slobody jednotlivca. Súd prvej inštancie neprihliadal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR či Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré jasne deklarujú povinnosť súdov zaoberať sa hmotnoprávnymi predpismi regulujúcimi limity pri poskytovaní nemajetkovej ujmy. Podľa názoru žalovanej súd prvej inštancie nerešpektoval názor odvolacieho súdu. Uviedol, že posudzovanie excesu nepovažoval za potrebné. Súd prvej inštancie neriešil ani otázku spôsobu prevodu vlastníckeho práva v čase trvania väzby žalobcu, na ktorej spornosť odvolací súd poukázal a nie je zrejmé ako doplnil dokazovanie, na ktoré ho zaviazal súd. Žalovaná namietala aj priznanie náhrady trov právneho zastúpenia, pretože zo súdom uvedenej špecifikácie, bez právneho zastúpenia žalobcu, nevyplýva výška výrokom priznanej náhrady trov právneho zastúpenia. Súčet súm uvedených v odôvodnení rozsudku nekorešponduje so sumou, na ktorú bola žalovaná zaviazaná vo výroku rozsudku. Sčítaním položiek za jednotlivé úkony právnej služby je možné dospieť k sume 3.980,28 eur. Ak by odvolací súd zaviazal žalovanú na náhradu sumy, žalovaná navrhla, aby bolo určené plnenie v trvaní 30-dňovej lehoty. Dôvodom je administratívno-časovo náročná úhrada, daná oneskorením pri zisťovaní a vyznačovaní právoplatných súdnych rozhodnutí, tiež potrebou schvaľovacieho procesu úhrady.

5. Žalobca sa k odvolaniu nevyjadril.

6. Odvolací súd podľa § 34 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z.) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 2 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je dôvodné.

7. Podľa § 470 ods. 1, 2 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

8. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť CSP. Odvolací súd, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP už podľa tohto zákona. Keďže odvolania boli podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky ich prípustnosti a dôvodnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania odvolania, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p.. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov CSP o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov konania, ktoré začalo ale neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 177/2014 z 18. augusta 2016).

9. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd nevstupoval do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je napadnuté rozhodnutie založené a ide o prejednanie právnej otázky (nie otázky skutkovej), nebol daný zákonný dôvod na doplnenie alebo zopakovanie dokazovania podľa § 385 ods. 1 CSP (a teda ani na nariadenie pojednávania odvolacím súdom). Odvolací súd vzal do úvahy len skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaných dôkazov a prednesov strán v konaní pred súdom prvej inštancie. Možnosť odvolacieho súdu rozhodnúť o odvolaní bez nariadenia odvolacieho pojednávania prevzal aj CSP. Nariadenie pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem, ktorého existencia nebola v danom prípade daná. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (Valera Assalino v. Portugalsko z 20. apríla 2002) v prípadoch, kde skutkové okolnosti nie sú sporné a právne otázky sa nevyznačujú osobitnou zložitou, neuskutočnenie ústneho pojednávania nespôsobuje ujmu požiadavkám čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (najmä ak pojednávanie na prvom stupni bolo verejné a vyšší súd prejednáva právne otázky).

10. Podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) má každý právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu, či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom. Aj podľa článku 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.) má každý právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgán verejnej správy alebo nesprávny úradný postup. Úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe v období od 30. marca 2003 do 13. januára 2004 bola podrobnejšie upravená v zákone č. 58/1969 Zb.

(ZoZŠ), ktorý bol neskôr nahradený zákonom č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ktorý v prechodnom ustanovení § 27 ods. 2 úpravu zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutiami vydanými pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, t. j. 1. júla 2004, ponechal doterajším predpisom).

11. V prejednávanej veci súd prvej inštancie priznal žalobcovi náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, keďže bol spod obžaloby oslobodený (§ 5 ods. 1 ZoZŠ), priznaním náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 20.000 eur a v prevyšujúcej časti uplatňovaný nárok vo výške 33.193,99 eur ako nedôvodný zamietol. Správne poukázal (v snahe doceliť spravodlivé rozhodnutie v danej veci) na uznesenie NS SR sp. zn. 1Cdo 68/2010 z 29. februára 2012, podľa záverov ktorého (i s odkazom na judikatúru R 13/2009), že pokiaľ ide o rozhodnutie o väzbe, judikatúra ustálila, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s článkom 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“), i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa ustanovenia § 5 ods. 1 ZoZŠ.

12. Pri aplikácii čl. 5 Dohovoru je nevyhnutné neopomenúť osobitosť spočívajúcu v tom, že pôvodne zákonná väzba, nepredstavujúca porušenie čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru, sa v dôsledku oslobodenia obžalovaného spod obžaloby stáva z hľadiska vnútroštátnej úpravy (§ 5 ods. 1 ZoZŠ) nezákonnou a tým sa zakladá zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú oslobodenému obžalovanému vykonanou väzbou (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo 2357/2010).

13. S poukazom na vyššie uvedené závery súd prvej inštancie konštatoval zánik nutnosti skúmať, či zo strany orgánov činných v trestnom konaní došlo k excesu v rámci výkonu ich zákonných činností (ktorá skutočnosť by ako jedna z hlavných hmotnoprávných podmienok zakladala vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy), vzhľadom na takýto pokyn odvolacieho súdu v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu (v odlišnom zložení senátu), pretože väzbu žalobcu vzhľadom na jeho následné právoplatné oslobodenie spod obžaloby, je nutné označiť bez ďalšieho za nezákonnú.

14. V tejto súvislosti je potrebné tiež poukázať na rozhodnutie NS SR sp. zn. 6Cdo 37/2012 z 31. júla 2012 (ktorý opäť dal do pozornosti judikát R 13/2009), obsahujúce závery pri riešení otázok odškodnenia väzby. Okrem iného bolo dané primerané vysvetlenie, že úprava odškodňovania za väzbu v zmysle ustanovenia § 5 ZoZŠ sa vo viacerých ohľadoch líši od toho, čo vyžaduje článok 5 ods. 5 Dohovoru. Nárok na odškodnenie sa priznáva aj keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné, ak bol obvinený spod obžaloby oslobodený (alebo ak bolo trestné stíhanie zastavené). Na rozdiel od toho v zmysle čl. 5 ods. 5 Dohovoru podmienkou práva na odškodnenie je porušenie niektorého ustanovenia čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru alebo že pozbavenie osobnej slobody je v rozpore s vnútroštátnym právom. Predpokladom nároku je potom vznik škody v príčinnej súvislosti s namietaným porušením čl. 5. I keď článok 5 ods. 5 Dohovoru zaručuje odškodnenie za pozbavenie osobnej slobody v prípadoch obdobných prípadom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom alebo nezákonným rozhodnutím, možno použiť tento článok aj v prípadoch, v ktorých sú splnené podmienky zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe podľa ZoZŠ (teda aj vtedy, keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné, ak bolo trestné stíhanie zastavené alebo bol obvinený oslobodený spod obžaloby). Vzhľadom na vnútroštátnu úpravu, ktorá sankcionuje štát zodpovednosťou za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe, treba aj tieto prípady považovať za prípady vadného pozbavenia osobnej slobody.

15. S poukazom na vyššie uvedené závery súd prvej inštancie správne konštatoval, že i v danom prípade, ak by aj rozhodnutie o väzbe bolo zákonné, pôvodne zákonná väzba sa v dôsledku oslobodenia žalobcu ako obžalovaného spod obžaloby stala z hľadiska vnútroštátnej úpravy (§ 5 ods. 1 ZoZŠ) nezákonnou, čím bol založený prvý atribút zodpovednostného vzťahu štátu za škodu spôsobenú oslobodenému obžalovanému vykonanou väzbou.

16. Súd prvej inštancie preto správne posudzoval nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru, hoci nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa ustanovenia § 5 ods. 1 ZoZŠ. Argumentáciu žalovanej týkajúcej sa dôvodov vylučujúcich neoprávnenosť zásahu do osobnostných práv podľa ustanovení § 11 a nasl. O. z., vrátane oprávnenosti zásahu, ak je zásah dovolený zákonom, preto nemohla obstať. Jedným z predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je zistená nezákonnosť rozhodnutia vedúca k vzniku škody. Zákonnosť rozhodnutia pritom nie je možné riešiť v konaní o náhradu škody ako predbežnú otázku (§

4 ods. 1 veta druhá ZoZŠ). Vzhľadom na vnútroštátnu úpravu, ktorá sankcionuje štát zodpovednosťou za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe, bolo potrebné považovať rozhodnutie o väzbe žalobcu za prípad vadného pozbavenia osobnej slobody, z dôvodu jeho oslobodenia spod obžaloby. Oslobodenie spod obžaloby je podľa predpokladov odškodnenia podľa § 5 ZoZŠ podmienkou vzniku nároku na odškodnenie. Preto pri určení rozsahu odškodnenia je možné prihliadnuť len na okolnosti prípadu v súvislosti s rozhodnutím o väzbe, nie aj v súvislosti s celým trestným stíhaním (zastavenie ktorého alebo oslobodenie spod obžaloby je len podmienkou vzniku práva na odškodnenie). Článok 5 ods. 5 Dohovoru umožňuje taktiež odškodnenie obetí zatknutia alebo zadržania v rozpore so svojimi skoršími ustanoveniami len za nezákonné zatknutie alebo zadržanie (väzbu), nie za ich celé trestné stíhanie (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 6Cdo 37/2012).

17. Námieta žalovanej o nedostatku vecnej pasívnej legitímácie v konaní nebola dôvodná vo vzťahu k žalobcom uplatňovanému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy voči štátu (primárne podaním žiadosti o predbežné prejednanie nároku zo dňa 2. septembra 2008 ako žiadost' o náhradu za vykonanú väzbu), ktorý nárok súd prvej inštancie správne posudzoval aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru, hoci nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 ZoZŠ. Právnym posúdením pritom súdy nie sú viazané. Rozhodujúce boli preto skutkové okolnosti prípadu v opise rozhodujúcich skutočností. Nárok žalobcu, v zmysle zásady súd pozná právo (iura novit curia), ako aj s prihliadnutím na citovanú judikatúru, na náhradu nemajetkovej ujmy bol správne priznaný podľa § 5 ods. 1 ZoZŠ s prihliadnutím na čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo 68/2010 a sp. zn. 6Cdo 37/2012). Nejednalo sa preto o zmaťočnosť napádaného rozhodnutia, ako ani o účelovú aplikáciu noriem.

18. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa pod škodou v zmysle čl. 5 ods. 5 Dohovoru rozumie tak škoda materiálna, ako i nemateriálna (napr. rozhodnutia Wassink v. Holandsko, Tsirlilis a. Kouloumpas v. Grécko).

19. Pri určení rozsahu odškodnenia, ako je vyššie uvedené, je možné prihliadať len na okolnosti prípadu v súvislosti s rozhodnutím o väzbe, nie aj v súvislosti s celým trestným stíhaním (žalobca už v žiadosti o predbežné prejednanie nároku túto skutočnosť jednoznačne vymedzil), preto priebeh, výsledok a dopad trestného stíhania nepredstavovali okolnosti v súvislosti s rozhodnutím o väzbe a nebol daný dôvod, aby súd prvej inštancie na nich prihliadal. Za významné bolo možné považovať len výkon väzby, nie celé trestné konanie (ako to učinil súd prvej inštancie).

20. Žalovaná dôvodne v odvolaní vytýkala, že pri určení výšky priznaného nároku neboli vzaté do úvahy napr. aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napr. ustanovenie § 5 ods. 1 veta druhá zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, v zmysle ktorého ak bola trestným činom spôsobená smrť, poškodený má nárok na vyplatenie odškodnenia v sume 50-násobku minimálnej mzdy (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. MCdo 15/2012). Správne dôvodila, že nemožno tiež opomenúť rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, v ktorých vyslovil porušenie čl. 5 ods. 1 Dohovoru v súvislosti s nezákonnou väzbou. Ide napr. o prípad Winkler proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25416/07, ktorým sťažovateľovi, ktorý bol nezákonne vo väzbe od 26. mája 2005 od 15. novembra 2005, priznal z titulu nemajetkovej ujmy sumu 8.000 eur, prihliadajúc aj na čiastočné odškodnenie Ústavným súdom SR sp. zn. III. ÚS 147/06 vo výške 70 000 Sk). V uvedenej veci Európsky súd pre ľudské práva zrekapituloval aj relevantné prípady Bruncko ods. 46-59 (15 000 eur), Kormoš ods. 57-69 (12 000 eur, po zohľadnení finančného zadosťučinenia Ústavným súdom 100 000 Sk), Kováčik ods. 48-61, Žúbor ods. 47-59, v ktorých sa skutkový a právny stav zásadne neodlišoval. Určujúcimi kritériami boli v uvedených prípadoch význam práva na osobnú slobodu a dĺžka doby nezákonnej väzby. Primeranosť nemajetkovej ujmy je teda treba vždy posudzovať aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku, kde výška odškodnenia vyplýva priamo zo zákona, ale aj v kontexte s rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu SR a súdnej praxe. Rozsah odškodnenia vyplýva aj z rozhodnutí v obdobných prejednávanych veciach, napr. rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 5Cdo 229/2012 zo 4. februára 2015, vzťahujúce sa na väzobné stíhanie od 24. mája 2004 do 14. apríla 2005 a následné oslobodenie spod obžaloby, s náhradou nemajetkovej ujmy vo výške 9.750 eur (za 325 dní väzby prináležalo 30 eur/deň, dovolanie bolo odmietnuté sp. zn. 5Cdo 229/2012). Rozhodnutím Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co/325/2012 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 13 000 eur, za väzbu (od 29. júna 2004 do 1. júna 2005) ako obmedzenie výkonu osobnej slobody človeka, s dopadom na ďalší osobný, rodinný a pracovný život. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo 95/2016 odmietol dovolanie, vo veci náhrady nemajetkovej ujmy

za 28 dní väzby vo výške 1.000 eur (poukazujúc na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 2357/2010 - 35 eur/deň väzby).

21. Ustanovenie čl. 5 ods. 5 Dohovoru pokiaľ ide o spôsob a rozsah odškodnenia, nestanovuje žiadne hľadiská, jeho ustanovenie teda obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje aplikáciu tohto pojmu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu a hodnotiace naplnenie (výklad) tohto pojmu vo svetle týchto skutkových okolností (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo 37/2012). Aplikáciu a výklad tohto neurčitého právneho pojmu vo svetle skutkových okolností je súd povinný vždy vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnať sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia, aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach (napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 147/06 zo 6. decembra 2006 a na neho nadväzujúci rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti SR, porov. uznesenie NS SR sp. zn. 6Cdo 37/2012).

22. Najvyšší súd Českej republiky (ďalej len „Najvyšší súd ČR“) v rozsudku sp. zn. 30Cdo 2357/2010 (uverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk), v záujme jednotného rozhodovania súdov ČR, naznačil výkladové pravidlá i v otázke odškodňovania nemajetkovej ujmy za výkon väzby, ktorá so zreteľom na výsledok trestného konania zakladá nárok na odškodnenie. Pokiaľ ide o relevantné kritériá vychádzal z rozhodovania Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý prihliada k povahe veci, k celkovej dĺžke obmedzenia osobnej slobody a k následkom v osobnej sfére poškodenej osoby, pričom časové okolnosti väzby sú objektívne vyjadriteľným kritériom pre posúdenie celkovej výšky odškodnenia. Pre účely odôvodnenia výšky poskytnutého odškodnenia považoval za vhodné, podobne ako vo väčšine európskych štátov, vychádzať zo sadzby stanovenej za jeden deň výkonu väzby. Z dôvodu, že judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva neposkytuje žiadne pevné vodítko a ani referenčný rámec, čo do výšky peňažného odškodnenia, Najvyšší súd ČR vychádzajúc z úrovne odškodňovania v jednotlivých európskych štátoch, ako aj zo životnej úrovne v ČR vyjadril, že adekvátnym odškodnením je čiastka v rozmedzí od 20 eur až 60 eur (od 500 Kč do 1.500 Kč) za jeden deň trvania väzby, pričom v tomto rámci súd potom premietne iné okolnosti svojho posudzovania. K prijatému rozpätiu adekvátneho odškodnenia (20 eur až 60 eur) za jeden deň väzby je potrebné pristupovať orientačne, keďže rozhodnutie podlieha úvahe súdu a v konkrétnom prípade ide o posúdenie ako závažne pôsobí držanie poškodenej osoby vo väzbe z hľadiska plynutia času.

23. Vyššie uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 2357/2010 posudzovalo konkrétne primeranosť náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, priznanej vo výške 300.000 Kč (nemajetková ujma spôsobená nezákonnou väzbou za obdobie od 23. apríla 1997 do 20. októbra 1997, teda 181 dní, cca 1650 Kč na deň, t.j. cca 66 eur, teda 11.946 eur). S prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu (psychický stav poškodeného vyústil do osobnostnej poruchy a následne plnej invalidity) bolo finančné zadosťučinenie považované súdom za primerané.

24. Pri hodnotení následkov neoprávneného držania vo väzbe v osobnej sfére poškodenej osoby je nutné vychádzať z toho, že samotné držanie vo väzbe má z povahy veci negatívne dopady na slobodu pohybu, právo na súkromie a v tomto ohľade výkon väzby sám o sebe spôsobuje ujmu na základných právach a slobodách, ako i ľudskej dôstojnosti dotknutej osoby. Pôsobí stres, neistotu, úzkosť a pod., pričom je treba prihliadať i k ďalším individuálnym okolnostiam prípadu, a to možnostiam kontaktu poškodenej osoby s rodinnými príslušníkmi a okolím, dopadom na profesný život jedinca, jeho spoločenskú povesť a česť. V uvedenom ohľade môže byť relevantná aj skutočnosť, že informácia o zatknutí a vzatí do väzby bola šírená (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo 2357/2010).

25. Špecifickým prípadom, keď sa pôvodné zákonné obmedzenie slobody, optikou vnútroštátnej úpravy, stáva nezákonným v dôsledku oslobodenia spod obžaloby a predpokladom odškodnenia, je založenie zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú vykonaním väzby. Rozhodnutie o väzbe v takomto prípade zdieľa režim judikatúry Ústavného a Najvyššieho súdu ČR, že takéto rozhodnutie o väzbe nemalo byť vôbec vydané (porov. rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 2357/2010). Je nevyhnutné rešpektovať tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, i vo vzťahu k spôsobu určenia formy a výšky zadosťučinenia, hoci neposkytuje úplne jasný návod k jej určeniu (relevantné sú závery pokiaľ ide o vymedzené kritériá pri stanovení formy a výšky odškodnenia, ktoré je nutné vziať do úvahy).

26. V posudzovanej veci súd prvej inštancie správne konštatoval, že došlo k zásahu do najzákladnejších práv žalobcu, keďže samotné držanie vo väzbe má z povahy veci negatívne dopady na slobodu pohybu, práva na súkromie a rodinný život, ako i na dôstojnosť a česť, povesť dotknutej osoby. Výkon väzby tiež nepochybne negatívne vplýva na psychiku človeka (spôsobuje stres, neistotu, úzkosť).

27. S poukazom na vyššie uvedené kritéria priznávania finančného odškodnenia nemajetkovej ujmy, odvolací súd sa nestotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie a ním priznanú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20 000 eur považuje za neprimeranú. Nebolo možné súhlasiť ani so záverom, že uplatnená výška zodpovedá subjektívnemu ohodnoteniu prežitej ujmy v peniazoch, keďže je potrebné vychádzať zo záverov judikatúry o dopadoch väzby na osobnostné práva (práva na osobnú slobodu, obmedzenie súkromného, rodinného života, odčlenenie od najbližších a pod.), pričom ide o zásah do osobnostných práv v rovnakej miere, akú by objektívne pociťoval každý subjekt, ktorý by sa ocitol v rovnakej alebo porovnateľnej situácii ako žalobca, so zohľadnením individuálnych okolností prípadu.

28. Okrem vyššie uvedených dôsledkov v nemajetkovej sfére poškodeného subjektu, teda okrem samotného obmedzenia osobnej slobody, súd prvej inštancie prihliadal aj na fakt, že o existencii trestného konania verejnosť informovali tlačové periodiká článkom, v periodiku s pôsobnosťou na celom území SR. Vplyv tejto skutočnosti, najmä v súvislosti so spoločenským postavením alebo profesným životom žalobcu, preukázaný nebol. Okrem toho ak by k zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby došlo zo strany iného subjektu s právnou subjektivitou, nesie vlastnú zodpovednosť za prípadný zásah do týchto práv (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 201/2007).

29. K základným kritériám odškodňovania nemajetkovej ujmy patrí povaha trestnej veci ako typová závažnosť trestného činu, pre ktorý bola poškodená osoba väzobne držaná. Posudzovaná vec sa týkala trestného činu nedovoleného ozbrojovania (§ 158 ods. 1, 2 písm. b/, ods. 4 písm. a/, ods. 5 písm. b/ Trestného zákona) a dôvodom vzatia žalobcu do väzby bola dôvodná obava, že v prípade ponechania na slobode bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti (§ 67 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku).

30. Pri posudzovaní druhého kritéria, celkovej dĺžky obmedzenia osobnej slobody poškodenej osoby, bolo vychádzané zo žalobcom vymedzeného obdobia výkonu väzby, t. j. od 30. marca 2003 do 13. januára 2004, t. j. 290 dní (v prípade označenia počtu dní v žalobe došlo k numerickej nepresnosti, avšak obdobie trvania väzby bolo vymedzené žalobcom jednoznačne, dátumom jej začatia a prepustenia žalobcu na slobodu). V rámci plynutia uvedenej doby je možné rozlíšiť dve časové obdobia, keďže približne v polovici výkonu väzby žalobca začal preukazovať prevod vlastníctva k strojom a nástrojom, ktoré mali byť spôsobilé na výrobu, resp. úpravu zbraní alebo súčiastok zbraní a v konaní bol vypracovaný znalecký posudok, ktorým podľa odôvodnenia oslobodzujúceho rozsudku nebolo preukázané, že stroje a nástroje, ktorých existencia u žalobcu bola dôvodom väzby, boli spôsobilé na výrobu, resp. úpravu zbraní alebo súčiastok zbraní (uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5Tpo 53/03 z 13. januára 2004 bolo zrušené predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí žiadosti žalobcu o prepustenie z väzby, s odôvodnením, že žalobca krajskému súdu predložil doklady, z ktorých vyplýva, že sústruh a brúska boli 15. júla 2003 predané tretej osobe, teda dôvod tzv. pokračovacej väzby už neexistuje).

31. Z hľadiska následkov v osobnej sfére žalobcu ako poškodenej osoby bolo potrebné konštatovať, že výkon väzby, vrátane zadržania, je psychicky traumatizujúci, už z prirodzenej povahy zásahov do slobody pohybu, ako aj do práva na súkromie a výkon väzby sám o sebe predstavuje ujmu na základných právach a slobodách poškodenej osoby, ako aj ľudskej dôstojnosti. S uvedeným sa tiež spájajú negatívne emócie, psychické stavy i pocity. Väzba predstavuje aj odlúčenie od rodinných príslušníkov, separáciu s okolím, s čím súvisí aj porušenie práva na rodinný a profesný život, povesť a česť vo vzťahu k okoliu.

32. Hoci je väzba považovaná za nezákonnú ako celok (od zadržania po prepustenie žalobcu), odškodňovacia čiastka v rozmedzí rámca stanoveného vyššie uvedenou judikatúrou a rozhodnutiami vyšších súdov, z hľadiska hodnotenia prvej polovice obdobia výkonu väzby by sa blížila k dolnej hranici judikatúrou ustáleného intervalu a v druhej polovici k hornej hranici intervalu rozpätia. Je potrebné uviesť, že označené rozpätie má len orientačný charakter s cieľom zabrániť zjavne neprimerane nízkym alebo vysokým sumám odškodnenia.

33. Súd prvej inštancie správne konštatoval vznik nároku žalobcu na primerané finančné zadostučinenie, majúc za preukázanú potrebu zmierniť nemajetkovú ujmu spôsobenú vykonanou väzbou. U žalobcu nebola diagnostikovaná žiadna osobnostná porucha, neliečil sa ambulantne, ani nebol hospitalizovaný, pričom nebolo tvrdené špeciálne osobnostné nastavenie žalobcu, pre ktoré by väzba pôsobila na neho inak než na bežne zdravého človeka. Tvrdenie o prechodnej depresii a úbytku na váhe žalobcu nepredstavovali skutočnosti, hodné ďalšieho dokazovania, keďže neboli spôsobilé výraznejšie ovplyvniť posúdenie nemajetkovej ujmy u žalobcu.

34. Na ďalšie skutočnosti, ktoré mali preukazovať intenzitu ujmy žalobcu a jeho rodiny (nemožno zamestnať sa, vznik cukrovky, nutnosť predať nehnuteľnosť, psychické problémy manželky) súd prvej inštancie neprihliadal a v súvislosti s uvedeným posúdením žalobca nevyjadril nesúhlas (podaním opravného prostriedku).

35. S poukazom na povahu a závažnosť zásahu do základného práva žalobcu, dopad na jeho osobu a zhodnotiac komplexne i všetky tri základné kritériá odškodňovania nemateriálnej ujmy, odvolací súd i s poukazom na vyššie označenú kazuistiku a rozhodnutia vyšších súdov, judikatúru, dospel k záveru, že výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná rozsudkom súdu prvej inštancie sumou 20.000 eur je neprimeraná (hodnota odškodnenia za jeden deň výkonu väzby by predstavovala sumu 68,97 eur, v trvaní 290 dní). Skutkové okolnosti prípadu neodôvodňovali prekročenie maximálnej hranice intervalu adekvátneho odškodňovania (vychádzajúc z úrovne odškodnenia jednotlivých európskych štátov, vrátane životnej úrovne v Českej republike a Slovenskej republike). Priemerná výška odškodnenia, i s prihliadnutím na vyššie uvedené rozlíšenie dvoch časových období výkonu väzby, predstavuje približne 40 eur, za jeden deň trvania väzby, čo v prípade 290 dní celkového trvania výkonu väzby činí sumu 11.500 eur. Vo vzťahu k predpisom upravujúcim odškodnenie (zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi) priznaná náhrada nemajetkovej ujmy nepresahovala maximálnu výšku prípustnej peňažnej náhrady.

36. Predmetom odvolacieho konania bolo aj preskúmanie nároku žalobcu na poskytnutie zadostučinenia formou ospravedlnenia, posudzované súdom prvej inštancie podľa ustanovení § 13 ods. 1 a 2 O. z., ako neoprávnený zásah do osobnosti žalobcu. Súd prvej inštancie žalobcom navrhované písomné ospravedlnenie zo strany žalovanej považoval za dôvodné, považujúc ho za zadostučinenie za prežité trestné konania a s ním súvisiacu väzbu. Predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti je to, že došlo k neoprávnenému zásahu a tiež aj objektívna spôsobilosť tohto zásahu privodiť ujmu na chránených osobnostných právach. Obe náležitosti musia byť splnené pre vznik právneho vzťahu, obsahom ktorého je právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovenia § 11 a nasl. O. z.. Prvotne je však nutné riešiť otázku vecnej pasívnej legitímácie v konaní, teda otázku, kto je subjektom zásahu, t. j. nositeľom povinnosti upustiť od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, alebo odstrániť následky zásahov, či poskytnúť primerané zadostučinenie.

37. Vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jeden z účastníkov nositeľom oprávnenia (aktívna legitímácia) a druhý účastník je nositeľom právnej povinnosti (pasívna legitímácia). Nedostatok vecnej legitímácie (aktívnej alebo pasívnej) vedie vždy k zamietnutiu žaloby.

38. Súd prvej inštancie sa otázkou, či žalovaná je v danom právnom vzťahu nositeľkou povinností výslovne nezaoberal a keďže žalobe v tejto časti tiež vyhovel, možno usúdiť, že vychádzal z danosti vecnej pasívnej legitímácie žalovanej.

39. Podľa tvrdení žalobcu k zásahu do jeho osobnostných práv došlo postupom, ako i rozhodnutiami, orgánov činných v trestnom konaní (vzatím do väzby a obmedzovaním osobnej slobody), ako i informovaním verejnosti o existencii trestného konania žalobcu. Žalovaná však predmetné rozhodnutie nevydala, vytykaného konania sa nedopustila a preto z hľadiska žalobou uplatneného nároku na zadostučinenie písomnou formou nemôže byť považovaná za subjekt zásahu (rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 201/2007 z 30. júla 2008). Žalovaná preto dôvodne namietala v tejto časti napádaného rozhodnutia nedostatok svojej vecnej pasívnej legitímácie v konaní. Štát (Slovenskú republiku) ani ústredný orgán štátnej správy pre súdy a väzenstvo (Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky) nemožno stotožňovať s odlišnými subjektmi (orgánmi činnými v trestnom konaní, policajnými orgánmi, prokuratúrou, súdmi, médiami a pod.), ktoré majú samostatnú právnu subjektivitu a nesú vlastnú

zodpovednosť za prípadné zásahy do osobnostných práv fyzických osôb (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 201/2007). Vzhľadom k tomu, že žalovaná nie je vo vzťahu k žalobou uplatnenému nároku na zadosťučinenie formou písomného ospravedlnenia nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, bol daný dôvod na zamietnutie žaloby v tejto časti, z dôvodu nedostatku vecnej pasívnej legitímácie. Žalobca pritom rozlišoval uplatnené nároky na náhradu ujmy, a to materiálnej ako i nemateriálnej, spôsobenej mu orgánmi štátu a tieto nároky si uplatnil aj v rámci žiadosti o predbežné prerokovanie nároku z 2.9.2008 (podľa § 9 a nasl. ZoZŠ)

40. V prípade porušenia Dohovorom garantovaného práva je možné priznať odškodnenie (zadosťučinenie) aj v inej forme než len v peniazoch (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo 2357/2010). Hoci nie je možné vylúčiť, že jednou z foriem odškodnenia nemajetkovej ujmy podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru môže byť aj požadované ospravedlnenie štátu za ujmu spôsobenú poškodenému subjektu, v danom prípade sa žalobca domáhal ospravedlnenia až v priebehu konania, ako satisfakčného nároku za zásah do ochrany jeho osobnosti, nie však ako nároku na náhradu škody, ktoré odškodnenie môže mať aj podobu morálnej satisfakcie. V prípade nároku na ospravedlnenie za nezákonné pozbavenie osobnej slobody voči štátu išlo by o nárok, ktorý podlieha najskôr predbežnému prerokovaniu nároku podľa § 9 ods. 1 ZoZŠ. Povaha predbežného prerokovania nároku má však obligatórny charakter, lebo v prípadoch, pre ktoré je predpísané (aj v prípade nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe) bráni súdnej realizácii nároku a predstavuje procesnú podmienku súdneho konania. Zo žiadosti žalobcu o predbežné prejednanie nároku vyplýva, že nárok na ospravedlnenie, ako nepeňažnej formy odškodnenia, uplatnený z titulu nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, predbežne prerokovaný nebol (v žiadosti absentuje). Absencia predbežného prejednanie nároku podľa § 9 ZoZŠ by tak bola prekážkou prejednanie nároku na súde (procesná podmienka súdneho konania by nebola naplnená a takýto nárok by preto nebolo možné prejednať).

41. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil podľa § 388 CSP a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi len náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 11.500 eur v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (prihliadajúc podľa § 232 ods. 3 CSP na žalovanou tvrdenú administratívno-časovú náročnosť úhrady a schvaľovací proces, ktoré žalobca nenamietal) a v zostávajúcej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol.

42. O náhrade trov odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1, 2 a § 255 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie. Napriek tomu, že žalobca mal vo veci peňažného nároku úspech len čiastočný, rozhodnutie o výške peňažného plnenia (v časti) záviselo od úvahy súdu, v dôsledku čoho mu vznikol nárok na priznanie náhrady trov konania v plnom rozsahu (v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočítava z výšky súdom priznaného plnenia). Žalobcu bolo preto potrebné považovať za stranu konania, ktorá mala vo veci peňažného nároku úspech. Odvolací súd preto rozhodol tak, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie, ako i odvolacieho konania, v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

43. Ak súd prejednáva v spoločnom konaní viacero právnych vecí, považuje sa na účely rozhodnutia o náhrade trov konania každá z týchto vecí za samostatnú (v takom prípade treba samostatne posúdiť mieru úspechu a neúspechu účastníkov, porov. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 M Cdo 11/2011). V časti uplatňovaného nároku na morálne ospravedlnenie bol žalobca neúspešný, vzhľadom na zamietnutie žaloby v tejto časti nepeňažného nároku. Nárok na náhradu trov konania vznikol preto podľa § 255 ods. 1 CSP žalovanej. Prihliadajúc na dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP, žalovanej náhrada trov konania priznaná nebola. Dôvody hodné osobitného zreteľa boli vzhľadnuté predovšetkým v charaktere konania, ktorým sa žalobca domáhal svojich nárokov voči štátu, zodpovedného za väzbu žalobcu, ktorý bol oslobodený spod obžaloby. Nebolo by v súlade s požiadavkou spravodlivej náhrady trov konania žalobcovi ako poškodenému subjektu ukladať povinnosť nahraďiť trovy konania žalovanej (keďže bol úspešný v rozhodujúcej časti žalobného návrhu, a to peňažného odškodnenia za vadné pozbavenie jeho osobnej slobody). S ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu je potrebné zo strany súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadnúť aj na spravodlivé riešenie vzťahov medzi účastníkmi konania, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou materiálneho prístupu k výkonu súdnictva (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 147/08).

44. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.